

Отже, єдине розуміння та правове визначення понять «правоохоронна діяльність» і «правоохоронна функція держави», які разом становлять правоохоронну систему держави, мають не лише теоретичне, а й практичне значення, адже відсутність його породжує нечіткість у розмежуванні компетенції та повноважень різних правоохоронних органів, дублювання їхніх функцій, паралелізм у завданнях і цілях діяльності й конфліктність у відносинах [7, с.35].

Список використаних джерел:

1. Мисак О. Теоретичні проблеми визначення змісту юридичної відповідальності / О. Мисак // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 7. – С. 129 – 132.
2. Марочкін І. Є. Організація судових та правоохоронних органів: навч. посіб. / І. Є. Марочкін, Н. В. Сибільова, О. Б. Зозулинський. – Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 1996. – 138 с.
3. Reisman M. W. Institutions and Practices for Restoring and Maintaining Public Order / M. W. Reisman // Duke Journal of Comparative & International Law. – 1995. – Vol. 6. – № 1. – P. 175 – 176.
4. Кріцак І. В. Правоохоронна функція держави та її вплив на формування функції надання послуг населенню органами внутрішніх справ України/ І. В. Кріцак // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 365 – 372.
5. Мельник М. І. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність: навч. посіб. / М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. – К.: Атіка, 2002. – 576 с.
6. Фатхутдінов В. Г. Правоохоронна діяльність: природа, сутність, гуманізм (теоретико-правові та методологічні аспекти): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових учень» / В. Г. Фатхутдінов. – К., 2006. – 19 с.
7. Ботвінов Р. Г. Правоохоронна функція держави: сутність та форми реалізації / Р. Г. Ботвінов // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2016. – Вип. 1. – С. 27 – 35.

**Старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем
забезпечення публічної безпеки і
порядку ННІ № 3 НАВС, к.ю.н.**

Мозоль Вікторія Василівна

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ

Зарубіжний досвід участі громадськості в правоохоронній та правозахисній діяльності та його адаптація в Україні становить неабиякий інтерес. В багатьох країнах органи правопорядку мають структурні ланки, персонал яких займається виключно взаємодією з населенням. Співробітництво поліції і громадян здійснюється через різноманітні громадські ради, комітети, об'єднання, до складу котрих входять представники профспілкових, релігійних та інших громадських об'єднань. Безперечно, не всі добровільні об'єднання витримують перевірку часом й ефективно працюють, але в зарубіжній практиці є чимало життєво стійких форм участі населення в роботі правоохоронних органів щодо боротьби зі злочинністю та підтримання публічного порядку.

Значної уваги заслуговує вивчення практики створення у Великій Британії, Франції, Німеччині, США різноманітних загальнонаціональних програм, спрямованих на дієву співпрацю населення й органів правопорядку. Так, у багатьох європейських країнах діє громадська організація «Зупини злочинця», яка допомагає поліції в боротьбі зі злочинністю, забезпеченні належного стану правопорядку в регіонах, проведенні профілактичної, превентивної, виховної, консультативної роботи. Відділення цієї громадської організації розташовані на території поліцейських дільниць, що значно поліпшує співпрацю членів організації з працівниками правоохоронних органів [1].

Патрульно-постова служба поліції є найчисельнішою службою поліції США: тут зайнято близько 60-75% усього особового складу поліції. Першочерговим завданням патрульно-постової служби є підтримання громадського порядку, яке досягається шляхом виконання конкретних обов'язків: забезпечення порядку під час проведення мітингів, конференцій, демонстрацій, спортивних заходів, забастовок; регулювання руху транспорту та пішоходів; забезпечення виконання постанов місцевих властей; надання допомоги хворим; охорона приватної власності громадян; надання допомоги місцевим властям під час ліквідації наслідків стихійних лих; контроль за технічним станом доріг та будинків; контроль за дотриманням норм санітарії та ветеринарних приписів тощо [2].

Наряди патрульно-постової служби підрозділяються на піші, моторизовані, кінні, з використанням катерів, гелікоптерів, роликів ковзанів. Під час вибору типу патрулювання враховуються наступні чинники: густота населення; концентрація на окремій території специфічного населення (школярі, пенсіонери та інші); частота виклику поліцейських з тієї чи іншої дільниці; труднощі з якими стикаються поліцейські на певній дільниці та класифікація цих труднощів; розміри та рельєф дільниць; кількість пішоходів та транспортних засобів на дільниці в різний час доби; стан освітлення вночі; стан вулиць, тротуарів та доріг; погодні умови на дільниці протягом року чи певного періоду часу; наявність підприємств установ та організацій; стан злочинності на дільниці та інші чинники [2].

Найбільш поширені форми участі звичайних американців в заходах по боротьбі з криміналом це патрулі "безпечного житлового кварталу". В Брукліні (Нью-Йорк) - цивільні громадські патрулі. Вони наглядають за обстановкою на території, перевіряють безпеку житлових приміщень і при необхідності повідомляють найближчу поліцейську дільницю про появу підозрілих осіб чи правопорушників. Як правило, члени таких груп озброєні і мають при собі сучасні засоби зв'язку.

За умов сучасного реформування правоохоронних органів України досить корисним може стати досвід поліції Федеративної Республіки Німеччини, оскільки в усьому світі німецька поліція визнається еталоном організації та практичної діяльності.

До повноважень поліції земель у сфері забезпечення правопорядку та безпеки громадян можна віднести: попередження та боротьбу зі злочинами та правопорушеннями; здійснення охорони громадського порядку, здійснення контролю за безпекою дорожнього руху та судноплавства на водних шляхах; розробку та проведення заходів із підготовки молодих працівників до служби у підрозділах поліції, а також підвищення кваліфікації працівників, інформаційне та технічне забезпечення підлеглих підрозділів з метою більш якісної охорони громадського порядку тощо [3].

У Німеччині досить тривалий час першочерговим завданням поліції постає цілеспрямована робота поліцейських формувань з громадськістю, орієнтована на самозахист [4]. Змістом такої роботи є консультування населення, як за допомогою технічних засобів захистити своє майно, як завдяки правильним діям не стати жертвою злочину тощо.

Наступна країна, досвід якої щодо охорони громадського порядку, у роботі вважається за необхідне розглянути, це Великобританія. У цій країні усі поліцейські формування поділяються на дві категорії: загальні та спеціалізовані поліцейські сили [5]. До загальних поліцейських сил відносяться поліцейські формування графств, міських поселень, столична лондонська поліція, поліція лондонського Сіті, об'єднані поліцейські формування. До складу спеціалізованих поліцейських сил входить поліція національного управління атомної енергетики, міністерства оборони, транспортна поліція, паркова поліція, поліція цивільної авіації, портів та доків країни [3].

Під час аналізу особливостей функціонування поліцейських формувань у сфері забезпечення публічного порядку у Великобританії, особливу увагу необхідно звернути на взаємодію поліції та громадськості, оскільки саме у цій країні ще у 1829 році була запроваджена модель поліцейської діяльності, заснованої на підтримці громадськості. На сьогодні у Великобританії в результаті активного співробітництва поліції та населення з питань забезпечення належного правопорядку розроблено та впроваджено велику кількість специфічних операційних стратегій, а саме: консультативні групи, піше патрулювання, контактне патрулювання, громадські

констеблі, поліцейські крамниці, поліцейські приймальні, сусідське спостереження, маркування власності, цільове патрулювання тощо [6].

Ще одна країна поліцейська діяльність якої щодо забезпечення публічної безпеки і порядку може бути прикладом для України, – Республіка Польща. Польська поліція складається з таких основних служб: кримінальної, профілактичної, організаційної та матеріально-технічного забезпечення [7].

До складу поліції також входять судова поліція, поліцейські школи, підрозділи з профілактики злочинності, антитерористичні підрозділи та науково-дослідні установи. Центральним органом урядової адміністрації, відповідальним у справах забезпечення громадського порядку та громадської безпеки на території Республіки Польща, є Головна Комендатура поліції, що очолюється Головним Комендантом поліції, який підпорядкований міністру внутрішніх справ і адміністрації [3].

Органом, виключно до повноважень якого відноситься здійснення охорони публічного порядку та забезпечення безпеки громадян, є Бюро превентивної служби. Серед основних завдань, що стоять перед цим органом можна визначити наступні: визначення уніфікованих підходів щодо тактики та методики попереджувальної діяльності поліції; управління поліцейськими силами в умовах існування загрози громадському порядку та громадській безпеці; управління поліцейськими силами в умовах надзвичайного стану; забезпечення безпеки дорожнього руху; нагляд за дотриманням положень законодавства про зброю, амуніцію, вибухові речовини; визначення напрямків діяльності щодо усунення причин та умов вчинення злочинів та правопорушень; підготовка, впровадження і координація реалізації профілактичних програм з особливим акцентом на запобігання злочинності неповнолітніх тощо

Аналізуючи досвід залучення громадськості до забезпечення публічної безпеки і порядку в різних країнах можна відзначити, що існує велика кількість варіантів ефективного здійснення охорони правопорядку. Усі варіанти необхідно більш ретельно розглянути, визначити найбільш результативні та спробувати впровадити їх у національну правоохоронну діяльність. Проте, слід обов'язково врахувати ті умови, за яких функціонують підрозділи поліції у розвинутих зарубіжних країнах (наприклад, рівень технічного забезпечення, розміри фінансування державою заходів, що здійснюються поліцією).

Список використаних джерел:

1. Долгополов А. М. Організаційно-правові питання діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону в Україні: Дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Долгополов Анатолій Миколайович. – К., 2008
2. Заросило В. О. Порівняльний аналіз адміністративної діяльності міліції України та поліції зарубіжних країн (Великобританії, США, Канади та Франції): Дис. ... канд. юрид. наук (12.00.07). – К., 2002. – 250 с.
3. Білоконь М. В. Державне управління у сфері охорони громадського порядку: Монографія. – Х.: Вид-во НУВС, 2004. – 700 с.
4. Организация деятельности органов внутренних дел по предупреждению преступлений: Учебник для слушателей Академии управления МВД России / Под ред. проф. В. Д. Малкова, доц. А. Ф. Токарева. – М., 2000. – 322 с.
5. Матюхіна Н. П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління: Монографія / За заг. ред. О. М. Бандурки. – Х.: Консум, 2001. – 130 с.
6. Взаємодія міліції та громадськості в Україні (з використанням досвіду діяльності поліції Великобританії) / За заг. ред. А. Дж. Бека, О. Н. Ярмиша: Навч. посібник. – Х.: Вид-во Нац. ун-та внутр. справ, 2001. – 200 с.
7. Реформування поліції в країнах Центральної та Східної Європи: Процес і прогрес / П. Абрахам, Д. Бакрач, А. Бек та ін.: За ред. М. Капаріні, О. Мареніна. – К., 2005. – 296 с.

Доцент кафедри кримінального права НАВС к.ю.н., доцент